

The development of local silk for enhancing the community economy in Chumphon Province

Sukanya Chaturong¹, Songkhun Chantajorn² & Rangsan Singhalert³

Received	Reviewed	Revised	Accepted
05/02/2022	06/02/2022	12/02/2022	20/02/2022

Abstract

The objectives of this study were to study the background, current conditions, problems and needs for the development of Ban Pa Kluay silk in order to develop and create folk silk products and to enhance the community economy in Chumphon Province. The sample in this study consisted of head of government agency, community leaders, academicians, folk philosophers and villagers. The tools used in data collection were survey, observation, interview form and focus group forms. The data was analyzed using cultural theories and the results were presented using descriptive analysis. The results showed that Ban Pa Kluay is located at Village No. 12, Na Sak Subdistrict, Sawi District, Chumphon Province where some Isan people moved from Nakhon Ratchasima province to settle as a silk weaving community. Ban Pa Kluay Mulberry Silk Community Enterprise Group was established in 2006. At present, silk weaving in this community is still in operation. However, the problems encountered in the silk weaving of this community are the lack of market for products and lack of technical knowledge in pattern design. The community therefore needs to develop their silk weaving and enhance the community economy in Chumphon Province, for example, finding funding sources and selling products. For the development of silk fabric, mulberry and silkworm have been cultivated in this community to produce silk threads used in weaving based on from the wisdom passed down from the Isan culture. Their silk weaving was then improved as a result of the knowledge provided by the government agencies. Silk fabric with coffee flower, coffee bean, anchor, canna flower, lady finger banana, Chumphon anabas fish scale patterns. This has made the community earn more money. In terms of creation of silk products, a new fabric pattern has been designed, called Jaturong Chumphon

¹ Rajabhat Maha Sarakham University, Email- kokohub55@gmail.com

² Rajabhat Maha Sarakham University, Email- kokohub55@gmail.com

³ Rajabhat Maha Sarakham University, Email- kokohub55@gmail.com

swallowtail pattern. This pattern consists of 4 sub-patterns on the same piece of silk fabric consisting of swallowtail, bird's nest, hook motif and flower patterns. Silk fabric with Jaturong Chumphon swallowtail pattern is woven in 4 colors which are brown, golden yellow, light yellow and cream. Silk fabric of this community has been used to produce sarong, cloth and shawl using a technique called Ikat Rai or Madmee Rai which gives the fabric a beautiful and delicate appearance.

Keywords : Development, local silk for enhancing , community economy, Chumphon Province

การพัฒนาผ้าไหมพื้นเมืองเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร

สุกัญญา จัตรงค์⁴, ทรงคุณ จันทจร⁵ และรังสรรค์ สิงห์เลิศ⁶

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วย เพื่อพัฒนาผ้าไหมพื้นเมือง และเพื่อพัฒนาตลาดผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วย และเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วยจากตลาดที่ได้รับ การพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หัวหน้าหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ราษฎรพื้นบ้าน ชาวบ้านของบ้านปากกล้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เครื่องมือ แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีทางวัฒนธรรม และ นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านปากกล้วย ตั้งอยู่ที่หมู่ 12 ตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เป็นชุมชนที่เป็นคนอีสานซึ่งย้ายมาจากจังหวัดนครราชสีมา ย้ายมา ตั้งถิ่นฐาน เป็นชุมชนที่มีการทอผ้าไหม และได้จัดตั้งเป็นกลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านปากกล้วย ในปี 2549 สภาพปัจจุบันยังคงมีการทอผ้าไหมอย่างต่อเนื่อง ปัญหาของชุมชนคือ ขาดตลาดขายสินค้า ขาดความรู้ด้านเทคนิคการออกแบบลายผ้า ชุมชนมีความต้องการพัฒนาการทอผ้าไหม พบว่า กลุ่ม หม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านปากกล้วย ต้องการพัฒนาการทอผ้าไหมในชุมชน เพื่อพัฒนาผ้าพื้นเมือง และสามารถยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร ได้แก่ การจัดหาแหล่งเงินทุน และตลาดจำหน่าย สินค้า ในด้านการพัฒนาตลาด พบว่า ได้มีการออกแบบลายผ้าขึ้นมาใหม่ ชื่อลายนกนางแอ่นจัตรงค์ ชุมพร โดยรูปแบบลาย มี 4 ลายในผ้าผืนเดียว ได้แก่ ลายนกนางแอ่น ลายรังนก ลายขอ และลาย ดอกไม้ สีที่ใช้มี 4 สี ได้แก่ สีนํ้าตาล สีเหลืองทองสุก สีเหลืองอ่อน และสีครีม และการสร้างผลิตภัณฑ์ผ้า ไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วยจากตลาดที่ได้รับการพัฒนา พบว่า ได้นำตลาดลายออกแบบลายผ้าขึ้นมา ใหม่ ชื่อลายนกนางแอ่นจัตรงค์ชุมพร มาสร้างผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ได้แก่ ผ้าถุง ผ้าพื้น ผ้าคลุมไหล่ โดยใช้ เทคนิคที่เรียกว่า มัดหมี่ร้าย ทำให้ผ้ามีความปราณีต สวยงาม

คำสำคัญ : การพัฒนา, ผ้าไหมพื้นเมือง, เศรษฐกิจชุมชน, จังหวัดชุมพร

⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email- kokohub55@gmail.com

⁵ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email- kokohub55@gmail.com

⁶ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email- kokohub55@gmail.com

บทนำ

องค์ความรู้ในการทอผ้า เป็นการจัดการความรู้หมายถึง การสร้าง การแสวงหา การค้นคว้า รวบรวมการจำแนกประเภทหรือหมวดหมู่ การจัดระบบ การแบ่งปันการแลกเปลี่ยนความรู้ ความรู้ทุกประเภทจากทุกแหล่งโดยอาศัยเครื่องมือสำคัญคือ คนและเทคโนโลยีด้วยกลยุทธ์และกระบวนการ ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลหรือองค์กร ในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและองค์กรโดยรวมจากคำนิยามข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดการความรู้หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ใหม่ รวมทั้งการจำแนก จัดระบบหมวดหมู่ความรู้แล้วนำไปแลกเปลี่ยน แบ่งปันกันผ่านเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปทั้งระดับบุคคลและองค์กร (Namprasertchai, S., 2015 : 25-28) ซึ่งสอดคล้องกับ Nonaka & Takeuchi (2011) ได้เสนอกรอบความคิดการจัดการความรู้ของกระบวนการเปลี่ยนสถานะระหว่าง ความรู้ชนิดฝังลึก และความรู้ชัดแจ้งว่าความรู้ 2 ประเภทนี้สามารถเปลี่ยน สถานะระหว่างกันได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับสถานการณ์ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการที่ เรียกว่า โมเดล SECI (SECI MODEL) ซึ่งเป็นเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral) กระบวนการปรับเปลี่ยนและสร้างความรู้ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ Socialization เป็นการสร้างและแบ่งปัน ความรู้แบบฝังลึกคือ จาก Tacit Knowledge เป็น Tacit Knowledge ของผู้ที่สื่อสารระหว่างกันโดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรง Externalization เป็นการสร้างและแบ่งปันความรู้จากรูปแบบฝังลึกออกมาเผยแพร่เป็นลายลักษณ์อักษร ในลักษณะของความรู้ชัดแจ้งหรือความรู้ที่สามารถจับต้องได้ โดยผ่านสื่อในรูปแบบ ต่าง ๆ Combination เป็นการสร้างความรู้และแบ่งปันความรู้จากความรู้ชัดแจ้งหรือความรู้ที่จับต้องได้ไปสู่ Explicit Knowledge โดยการรวบรวมความรู้ที่จับต้องได้เหล่านั้นมาสร้างเป็น ความรู้ประเภทใหม่ ๆ และ Internalization เป็นการสร้างความรู้จากการแปลงความรู้ประเภท Explicit Knowledge มาเป็น Tacit Knowledge ซึ่งมันจะเกิดขึ้นจากนำความรู้ชัดแจ้งหรือความรู้ที่จับต้องได้เหล่านั้นไปปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นความชำนาญขึ้นในตน

ปัญหาในการบริหารจัดการผ้าทอ อนุรักษ์และสืบทอดศิลปผ้าไทย ศิลปะผ้าทอไทยอันมีประวัติ ยาวนาน และมีความมั่งคั่งหลากหลาย ซึ่งสืบทอดมาแต่โบราณ จนทุกวันนี้ ตกอยู่ในมือของคนรุ่นหลัง จะรักษาต่อไป หน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงาน ทั้งของรัฐบาล และเอกชน ต่างก็ช่วยกันดำเนินการรับ สนองพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในเรื่องการศึกษา ส่งเสริม และพัฒนา ศิลปะผ้าทอของไทย อย่างไรก็ตามเท่าที่ได้มีการศึกษาเอกสาร และสำรวจปัญหาต่าง ๆ พบว่า ยังมี ปัญหาในการบริหารจัดการต่าง ๆ ดังนี้ 1) ศิลปหัตถกรรมในหลาย ๆ ท้องถิ่นยังถูกละเลย การผลิต ศิลปหัตถกรรมกระจกระจายอยู่ทั่วไป ไม่มีแหล่งรวมในบางท้องถิ่น 2) ขาดการกระตุ้นหรือประกวดให้ ผลิตผลงานที่มีคุณภาพมาก ๆ ขึ้น 3) ผู้มีฝีมือเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอย่างอื่น 4) ไม่รักษาคุณภาพให้ สม่าเสมอ เมื่อผ้าทอมือขายดีจะผลิตผ้าที่ด้อยฝีมือมาขายแทน ข้างทอก็มีคุณภาพด้อยลง และมีจำนวน

น้อยลงเรื่อย ๆ 5) ช่างฝีมือคุณภาพดีมักทำงานได้ช้าขายยาก เพราะต้องขายราคาแพงให้คุ้มกับเวลาหมดกำลังใจ ขาดการส่งเสริม ช่างทอฝีมือดีหลายคนยังไม่มีคนรู้จัก และเห็นคุณค่า 6) ช่างฝีมือขาดการแข่งขันทางความคิด 7) การถ่ายทอดทำกันในวงจำกัด ขาดตัว ผู้สืบทอดอย่างจริงจังและกว้างขวาง (Department of Sericulture, 2018)

หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านเป็นงานฝีมือที่เชื่อมโยงถึงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและ วิธีการดำรงชีวิตของคนพื้นบ้านในแต่ละยุคสมัยตามกาลเวลาและการหล่อหลอมให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม จนเป็นเอกลักษณ์ตามลักษณะของพื้นบ้านตน ภูมิปัญญาเหล่านี้สร้างขึ้นด้วยฝีมือเชิงศิลปะเพื่อถ่ายทอดและสะท้อนคุณค่าของชุมชนที่เป็นอยู่ ตำบลนาสั๊กมีลักษณะภูมิประเทศด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกของตำบลนาสั๊กล้อมรอบด้วยภูเขา มีป่าไม้และป่าชุมชน ด้วยปัจจัยเหล่านี้จึงเกิดแหล่งน้ำลักษณะแม่น้ำ ลำคลองและลำห้วยหลายสายไหลผ่าน ซึ่งเอื้อต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทราย สมรรถนะทางการเกษตรมีศักยภาพในการผลิตป่านกลางเหมาะสำหรับปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมันและสวนไม้ผล ทางด้านทิศใต้และทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับปลูกข้าว ในช่วงฤดูฝนมักจะมีน้ำฝนท่วมขังโดยเฉพาะพื้นที่ทำนาข้าว การกำเนิดผ้าไหมก่อนจะมาเป็นผ้าไหมผืนงามทอยาวหลายเมตร ชาวบ้านชุมชนกลุ่มหมอนไหมบ้านปากกล้วย ตำบลนาสั๊ก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่ามีกระบวนการตั้งแต่ก่อนผลิตผ้าไหมออกเป็นผืน ที่นี้โดดเด่นเรื่องการปลูกหมอน เลี้ยงไหม และการย้อมสีไหมด้วยสีจากธรรมชาติ เช่น สีม่วงต้น ๆ ที่ได้จากใบมังคุดหมักโคลน “ที่ได้อากาศดีกว่า เย็นกว่า ปลูกหมอนเลี้ยงไหมได้ดี” หนอนไหมตัวขาวลายดำหลายร้อยตัวบนกระดังก้อย ๆ ทะเล็มใบหมอนของโปรดอย่างเอร็ดอร่อยก่อนที่ตัวจะโตเต็มวัย ที่เรียกว่า ‘ไหมสุก’ ชาวบ้านมีการออกแบบเอง ผ้าผืนสีเขียวสดลงลายกล้วยสีเหลืองสุก ซึ่งเป็นการนำกล้วยเล็บมือนาง ของดีในจังหวัดมาเผยแพร่บนผืนผ้า ดังคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ประตูภาคใต้ ไหว้เสด็จในกรม ชมไร่กาแฟ แลหาดทรายรี ดีกล้วยเล็บมือ ขึ้นชื่อรังนก” และยังมีลายอื่น ๆ ที่ไม่เคยได้พบเห็นที่อื่น อย่าง ลายดอกกาแฟชุมพร ลายสมอเรือ และลายกวางที่ผู้ไปชมกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า “มีความร่วมสมัยดีมาก”

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จากภูมิปัญญาของการออกแบบลายผ้า และการผลิตผ้าทอพื้นเมืองของบ้านปากกล้วย ตำบลนาสั๊ก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร มีการใช้ภูมิปัญญาของตนเองออกแบบลายผ้าเองให้ร่วมสมัยได้ แม้จะไม่โดดเด่นและบางครั้งอาจจะประสบภาวะขาดทุน ประสบภาวะขาดแคลนช่างฝีมือรวมทั้งผู้ประกอบการทั้งรายใหญ่รายย่อยไม่สามารถแข่งขันจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งหากต่อไปนานวันจะทำให้ผ้าของจังหวัดชุมพรมีความเปราะบางอยู่ในขั้นวิกฤติอาจจะสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์และขาดการสืบทอดของอนุชนรุ่นหลัง อาจกล่าวได้ว่าผ้าเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวันทั้งในด้านการใช้ในชีวิตรประจำวัน ในด้านพิธีกรรมไม่ว่าจะเป็นทางศาสนา หรือพิธีกรรมทางพุทธ พราหมณ์ ผี อื่นๆ รวมทั้งศาสนาอื่นที่สำคัญ เช่น ศาสนาอิสลาม คริสต์ ฮินดู ก็ล้วนแต่ใช้ผ้าทั้งนั้นหากสามารถที่จะสร้างสรรค์พื้นผ้าของจังหวัดชุมพรขึ้นมาได้ก็จะเป็นเรื่องที่มี

ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะช่วยในการอนุรักษ์ผ้าแล้วยังสามารถส่งเสริมให้อนุชนรุ่นหลังได้สืบต่อ และเป็นการอนุรักษ์เผยแพร่ให้กิจการผ้าซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านของชาวชุมพรได้รับการประชาสัมพันธ์ประกาศเกียรติคุณของจังหวัดให้ขจรขยายออกไปเช่นนี้แล้ว จึงสมควรในการพัฒนาผ้าพื้นเมืองเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร โดยผู้วิจัยสนับสนุนการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วยให้มีลายผ้าเพิ่มเติม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วย
2. เพื่อพัฒนาลวดลายผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วย
3. เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วยจากลวดลายที่ได้รับการพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการการวิจัยทางคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจ การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนา (Chantajorn, S., 2018)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในเขตจังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วยเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร เนื่องจากมีอัตลักษณ์การทอผ้าที่มีมาช้านาน เมื่อระยะเวลาล่วงเลยมาถึงปัจจุบันการทอผ้าพื้นเมืองได้สูญหายไป ไม่มีการสืบสานต่อยอดให้เป็นปัจจุบันเนื่องจากมีเทคโนโลยีและความสะดวกสบายเข้ามาแทนที่ที่ทำให้ชุมชน/ชาวบ้าน หันไปให้ความสำคัญกับความทันสมัยแทนการอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งพื้นที่วิจัย ในการศึกษาการพัฒนาผ้าพื้นเมืองเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร ครั้งนี้ คือ ชุมชนบ้านปากกล้วย ตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยว ครู ราษฎรชาวบ้านด้านผ้าพื้นเมือง ในชุมชนบ้านปากกล้วย ตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากหัวหน้าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ชาวบ้าน ครู ราษฎรชาวบ้านด้านผ้าพื้นเมือง ในชุมชนบ้านปากกล้วย ตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 60 คน ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สังเกตและสนทนากลุ่ม, กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สังเกต และประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยภาครัฐ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดชุมพร ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานจังหวัดชุมพร จำนวน 10 คน ภาคชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน หัวหน้ากลุ่มแม่บ้านผู้ผลิตฯ พระสงฆ์ จำนวน 20 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ได้แก่ ราษฎรชาวบ้านด้านผ้าพื้นเมือง ช่างทอผ้า เกษตรกร จำนวน 10 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) ได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชนทั่วไป จำนวน 20 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการศึกษาเอกสาร (Document Analysis) ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น ประวัติความเป็นมาของผ้า การออกแบบ การทอเกี่ยว งานวิจัย
2. ศึกษาเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยแบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
4. กำหนดแผนปฏิบัติงานภาคสนาม เพื่อลงพื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผ้าพื้นเมืองเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร ก่อนปฏิบัติงานจริง โดยผู้วิจัยกำหนดช่วงระยะเวลา ดังนี้
5. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้เป็นเจ้าของสถานที่เกี่ยวกับการพัฒนาผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพรเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลภาคสนามพื้นที่วิจัย โดยการสอบถาม
6. เก็บรวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย การพัฒนาผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย เพื่อนำข้อมูลไปสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วยเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร
7. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย การพัฒนาผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย จังหวัดชุมพรโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากภาคสนามมาจัดทำ ดังนี้ 1) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษาอย่างละเอียดพร้อมจัดระบบหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ 2) นำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บรวบรวมได้จากการสำรวจ การสังเกตการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการพัฒนาผ้าพื้นเมืองเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร ข้อมูลที่ได้นำมาแยกประเภทจัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการวิจัย 3) นำข้อมูลทั้งที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่รวบรวมได้จากการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ยุ้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ 4) นำข้อมูลในแต่ละครั้งมาสรุปและจัดหมวดหมู่ เพื่อตอบคำถามการวิจัย และความมุ่งหมายของการวิจัย 5) เพิ่มเติมประเด็นที่ขาดหายไปจากการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

การวิจัยเชิงคุณภาพได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ (Chantajorn, S., 2018) 1) การสังเกต นำแบบสังเกต และเครื่องมือที่ช่วยในการสังเกตทำการบันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึก บางกรณีอาจใช้เครื่องบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูลการสนทนา ตลอดถึงการถ่ายภาพ 2) การสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ประเด็น ทำการจัดหมวดหมู่ พร้อมทั้งนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้เทคนิควิเคราะห์แบบสามเส้า (Triangulation) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาผ้าพื้นเมืองเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร ในแต่ละประเด็นแล้วนำมาสรุปในเชิงพรรณนา 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการทันทีที่การสนทนากลุ่มสิ้นสุดลงโดยสรุปจากความคิดเห็นของผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึก เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แนวทางการพัฒนาผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชุมพร วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม หรือรายงานการประชุม ที่ผู้วิจัยได้บันทึกไว้ โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มแล้วสรุปข้อค้นพบจากการเก็บข้อมูลโดยนำเสนอตามประเด็นที่กำหนด 4) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แนวทางการพัฒนาผ้าพื้นเมืองเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก การสังเกต การสำรวจ การสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยได้บันทึกไว้ โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้แล้วสรุปข้อมูลจากการค้นพบข้อมูลโดยนำเสนอตามประเด็นที่กำหนด และ 5) การวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่แนวคิดด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมาวิเคราะห์ ประวัติ

ความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย และ
สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วยเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัย หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนหนึ่งแล้ว และเพื่อให้
ผลการวิจัยที่ได้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัย
จึงได้กำหนดให้มีการสนทนากลุ่มเพื่อการอภิปรายประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาผ้าพื้นเมืองเพื่อยกระดับ
เศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาเปรียบเทียบผลที่ได้จากการ
เก็บรวบรวมข้อมูลควบคู่กับองค์ความรู้ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย
และตอบสนองความมุ่งหมายของการวิจัย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา
วิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วย พบว่า ชุมชนบ้านปากกล้วย เป็นชุมชนที่เป็นคนอีสานซึ่งย้ายมาจากจังหวัดนครราชสีมา ย้ายมาตั้งถิ่นฐาน เป็นชุมชนที่มีการทอผ้าไหม และได้จัดตั้งเป็นกลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านปากกล้วย ในปี 2549 สภาพปัจจุบันยังคงมีการทอผ้าไหมอย่างต่อเนื่อง ปัญหาของชุมชนคือ ขาดตลาดขายสินค้า ขาดความรู้ด้านเทคนิคการออกแบบลายผ้า ชุมชนมีความต้องการพัฒนาการทอผ้าไหม พบว่า กลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านปากกล้วย ต้องการพัฒนาการทอผ้าไหมในชุมชน เพื่อพัฒนาผ้าพื้นเมืองและสามารถยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร ได้แก่ การ จัดหาแหล่งเงินทุน และตลาดจำหน่ายสินค้า

2. การพัฒนาลวดลายผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วย พบว่า มีการพัฒนาออกแบบลวดลายผ้าขึ้นมาใหม่ ชื่อลายนกนางแอ่นจักรวรรค์ชุมพร โดยรูปแบบลาย มี 4 ลายในผ้าผืนเดียว ได้แก่ ลายนกนางแอ่น ลายรั้งนก ลายขอ และลายดอกไม้ สีที่ใช้มี 4 สี ได้แก่ สีน้ำตาล สีเหลืองทองสุก สีเหลืองอ่อน และสีครีม ชนิดของผ้าไหม

3. สร้างผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วยจากลวดลายที่ได้รับการพัฒนา พบว่า ได้นำลวดลายออกแบบลายผ้าขึ้นมาใหม่ ชื่อลายนกนางแอ่นจักรวรรค์ชุมพร มาสร้างผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ได้แก่ ผ้าถุง ผ้าพื้น ผ้าคลุมไหล่ โดยใช้เทคนิคที่เรียกว่า มัดหมี่ร้าย ทำให้ผ้ามีความปราณีต สวยงาม

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลจากข้อค้นพบ ที่สำคัญเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนา ผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย พบว่า ชุมชนบ้านปากกล้วย ตั้งอยู่ที่หมู่ 12 ตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เป็นชุมชนที่เป็นคนอีสานซึ่งย้ายมาจากจังหวัดนครราชสีมา มาตั้งถิ่นฐานที่ชุมชนบ้านปากกล้วย จังหวัดชุมพร และการจัดตั้งกลุ่มทอผ้า เริ่มแรกชาวบ้านมีการรวมกลุ่มทอผ้าเอง ต่อจากนั้นมีหน่วยงานรัฐบาลเข้าสนับสนุน ในการจัดตั้งจดทะเบียนเป็นกลุ่มหมอนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้าน ปากกล้วย จึงเริ่มจากการเลี้ยงหมอนไหม หลังจากนั้นก็ได้มีการนำไหมที่ได้จากการปลูกมาทอให้เป็นลวดลายต่างๆ เช่น ลายดอกกาแฟ ลายนกนางแอ่น ลายสมอพร ลายเขาทะลุ เป็นต้น ปัจจุบันเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เครือข่ายด้านการปลูกหมอน เลี้ยงไหม และทอผ้า ภายในหมู่บ้าน มีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ของฐานเรียนรู้จำนวน 6 ฐาน ได้แก่ ฐานการปลูกหมอน, ฐานการเลี้ยงไหม ฐานการสาวไหม ฐานการฟอกย้อมสี ฐานการมัดหมี่ และการทอผ้า และฐานการปลูกหมอนเพื่อการใช้ประโยชน์อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกในชุมชนมีการย้ายถิ่นฐานมาจากอีสาน จึงมีการนำวัฒนธรรมการทอผ้าเข้าสู่พื้นที่ที่ย้ายเข้ามาอยู่บ้านปากกล้วย จึงส่งผลทำให้ชุมชนบ้านปากกล้วย มีการนำองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาทอผ้าที่เป็นวัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน องค์ความรู้ หมายถึง เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการถ่ายทอดจากประสบการณ์ หรือ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยความรู้เกิดขึ้นนั้นผู้รับสามารถนำไปใช้ได้โดยตรง หรือสามารถนำมาปรับใช้ได้เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรืองานที่กระทำอยู่เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นผู้รับสามารถนำไปใช้ในลักษณะต่าง ๆ ได้ วัฒนธรรมการใช้ผ้า" หลายคนอาจมองเป็นเรื่องล้าสมัยไกลตัว ทั้งที่ความจริงวิธีคิดวิธีการใช้ผ้านั้นเป็นสิ่งร่วมสมัย มีการเคลื่อนไหวปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา จะเห็นการออกแบบประยุกต์ใช้ผ้าในแต่ละยุคสมัย ว่าผ้าคาดอก ผ้าสบ ผ้าถุง ผ้าโจง ผ้าคล้องคอ เสื้อยืด กางเกง ทั้งยังสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันของเราอย่างมาก เมื่อหันมองรอบตัว นอกจากเสื้อผ้าที่สวมใส่แล้ว ยังมีผ้าเช็ดตัว ผ้าเช็ดหน้า ผ้าพันคอ ผ้าปูที่นอน ผ้าปูโต๊ะ ผ้า màn ที่ทำขึ้นจากผ้า และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการใช้ผ้า ซึ่งจะเรียกให้โก้เก๋ ทันสมัยว่า "แฟชั่นผ้า" ตรงกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นการที่วัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งกระจายไปสู่สังคมอื่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่จะมาจากการแพร่กระจายซึ่งการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมมีทั้งในด้านวัตถุและที่ไม่ใช่วัตถุ ดังแนวคิดของ Boonmee, B. (2016) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมมีรากมาจากคำภาษาละตินว่า Cultivare ซึ่งหมายถึง การไถพรวนแผ่นดิน จึงหมายถึงการบ่มเพาะ ประณีต งดงาม อุดมสมบูรณ์การทำให้เสร็จสมบูรณ์วัฒนธรรมในความหมายเชิงมานุษยวิทยาจึงหมายถึงแบบแผนชีวิตร่วมของคนชาติต่างๆ วัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มต่างๆ รวมความถึงความคิดแบบแผน ประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ทุกอย่าง และ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonpat, A. & Kaewnet, P. (2019) ได้ศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของผ้าทอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว พบว่าลายผ้าทอที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อให้เป็นอัตลักษณ์ของเชียงแสน ได้แก่ ลายขอพั่นเสา โดยเลือกจากลายพื้นฐานเดิม 5 ลาย (ลายขอพั่นเสา ลายเสื่อย้อย ลายกาแล ลายดอกมะลิและลายไขปลา) เนื่องจากเป็นลายที่มีลักษณะเด่น มีความงามและสื่อถึงความเป็นอัตลักษณ์ของเชียงแสนได้มากที่สุด นอกจากนี้งานวิจัยยังได้เพิ่มการอธิบายความหมายของลายผ้าทอทั้ง 5 ลาย

1.2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของกลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านปากกล้วย

1.2.1 สภาพปัจจุบันการผลิตผ้าไหมทอมือของบ้านปากกล้วยจะมีทั้งย้อมสีธรรมชาติและ สีเคมีลักษณะเด่น คือ เป็นผ้าไหมที่มีลายเป็นอัตลักษณ์ของหมู่บ้าน ได้แก่ ลายใบกล้วย ลายอัตลักษณ์ ลายดอกกาแพ ลายนกนางแอ่น ลายสมอพร ลายเขทะเล โดยสมาชิกกลุ่มมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม แต่ศูนย์หม่อนไหมจะนำพันธุ์ไหมมาให้เลี้ยง และเป็นหน่วยงานที่ช่วยออกแบบลายผ้าให้กับกลุ่มเพื่อนำมาทอผ้าไหม การย้อมจะมีทั้งย้อมสีธรรมชาติและสีเคมีตามสั่งของลูกค้า การทอผ้าเพื่อการจำหน่าย มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบ 1 คือคนในกลุ่มบางคนจะทอผ้าไหมตามลายที่เคยทอดตามองค์ความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากปู่ตายายของตนเอง และเก็บไว้เพื่อเก็บไว้ขายเอง และรูปแบบที่ 2 มีการทอผ้าตามการสั่งซื้อของลูกค้า

1.2.2 ปัญหาในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านปากกล้วยคือการรวมกลุ่มยังไม่มีคามเข้มแข็งเท่าที่ควร รวมทั้งยังไม่มีหน้าร้านและแบรนด์เนอร์เป็นของตนเองโดยแท้จริง ไม่มีแหล่งกระจายสินค้า และยังขาดองค์ความรู้ด้านเทคนิคการออกแบบลายผ้า การแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สามารถตอบสนองต่อกลุ่มลูกค้าตามยุคสมัย การสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความสนใจจากคนรุ่นหลังเพื่อการสานต่อองค์ความรู้ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

1.3 ความต้องการในการพัฒนาผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วย พบว่า กลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านปากกล้วย ต้องการพัฒนาการทอผ้าไหมในชุมชนบ้านปากกล้วย เพื่อพัฒนาผ้าพื้นเมืองและสามารถยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร ดังนี้ 1) ออกแบบตราสินค้า พร้อมจดอนุสิทธิบัตร 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นมาตรฐาน 3) การจัดอบรมการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เช่น ของชำร่วย เนคไท กระเป๋า ผ้าพันคอ ที่มีส่วนประกอบของผ้าไหม 4) การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย เช่น การสร้างเพจ 5) จัดให้มีหน้าร้านหรือร้านที่รับสินค้าไปขายฝาก 6) ส่งเสริมและผลักดันให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองมาตรฐานจากภาครัฐ 7) มีสต็อกสินค้าพร้อมขายให้กับลูกค้า 8) จัดหาแหล่งเงินทุนให้กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมา และ 9) ต่อยอดการพัฒนาจากผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสู่การสร้างชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านปากกล้วย

2. การพัฒนาลวดลายผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วย พบว่า มีการพัฒนาออกแบบลวดลายผ้าขึ้นมาใหม่ ชื่อลายนกนางแอ่นจักรงศ์ชุมพร โดยรูปแบบลาย มี 4 ลายในผ้าผืนเดียว ได้แก่ ลายนก

นางแอ่น ลายรังนก ลายขอ และลายดอกไม้ สีที่ใช้มี 4 สี ได้แก่ สีน้ำตาล สีเหลืองทองสุก สีเหลืองอ่อน และสีครีม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าแต่เดิมนั้นชุมชนได้ทอผ้าไหมที่นำซึ่งเป็นลายที่เกิดมาจากภูมิปัญญา แต่เดิมปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและสาวไหมเองโดยใช้กรรมตาเพื่อทอใช้สอยกันภายในครอบครัวเท่านั้น ซึ่งจัดได้ว่าเป็นงานหัตถกรรมอย่างหนึ่งที่ต้องใช้ความประณีตและความพิถีพิถันในการผลิต ทำให้ผ้าไหมบ้าน ปากกล้วยที่ทอขึ้นมามีคุณค่า โดยมีชาวบ้านที่รู้วิธีการปลูกหม่อนไหมเป็นอย่างดีจึงมีความคิดที่อยากตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมา จึงเริ่มจากการเลี้ยงหม่อนไหม หลังจากนั้นก็ได้มีการนำไหมที่ได้จากการปลูกมาทอให้เป็นลวดลายต่างๆ เช่น ลายดอกกาแฟ ลายเมล็ดกาแฟ และลายเกล็ดปลาหมอชุมพร และพัฒนาการทอผ้าไหมเพื่อหารายได้ในครอบครัวให้มีเพิ่มขึ้น ตรงกับทฤษฎีทฤษฎีปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์นิยม (Symbolic Interactionism Theory) ซึ่งแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของมุมมองในวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่สำคัญอีกทฤษฎีหนึ่งซึ่งอยู่ในกลุ่มเน้นเรื่อง “ความเข้าใจ” คือ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์นิยมซึ่งเน้นความคิดเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับสัญลักษณ์และกระบวนการตีความของการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับสัญลักษณ์ต่างๆ อันเป็นพื้นฐานในการเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ แนวคิดนี้จะถามคำถามว่า “อะไรคือสัญลักษณ์พื้นฐานที่ทำให้มนุษย์เกิดความเข้าใจ หมายความว่า และเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ” (Ketkhao, M., 2015 : 106) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chanhom, T. (2016) ได้ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า ผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่เกิดจากการต่อยอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวไทยทรงดำทั้ง 4 ชุมชนในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทยนั้น ตามกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายจากสังคมภายนอกด้วยการนำองค์ความรู้และประสบการณ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอและผู้วิจัยมาร่วมกัน สร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ด้วยหลักของศิลปะการออกแบบได้ จำนวน 40 รูปแบบ ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผู้ประกอบการ และปราชญ์ชุมชนชาวไทยทรงดำ ให้เหลือจำนวน 20 รูปแบบ แล้วทำการทดลองตลาดเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปกรรมท้องถิ่นประเภทผ้าทอ ตลอดจนมีข้อมูลในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ในภาพรวมการวิจัยนี้ได้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการจัดการความรู้ โดยใช้การถ่ายทอดแบบชุมชนมีส่วนร่วม

3. การสร้างผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วยจากลวดลายที่ได้รับการพัฒนา ซึ่งรายละเอียดในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วยเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร มีดังนี้

จากขั้นตอนดังกล่าวในการออกแบบลายผ้าและการย้อมสีของเส้นไหมของกลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านปากกล้วย มีผลการดำเนินการดังนี้

3.1 การสร้างผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพื้นเมืองบ้านปากกล้วยจากลวดลายที่ได้รับการพัฒนา พบว่า ได้นำลวดลายออกแบบลายผ้าขึ้นมาใหม่ ชื่อลายนกนางแอ่นจักรวรรค์ชุมพร มาสร้างผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ได้แก่

ผ้าถุง ผ้าพื้น ผ้าคลุมไหล่ โดยใช้เทคนิคที่เรียกว่า มัดหมี่ร้อย ทำให้ผ้ามีความปราณีต สวยงาม มีรายละเอียดดังนี้รูปแบบลาย มี 4 ลายในผ้าผืนเดียว ได้แก่ 1) ลายนกนางแอ่น 2) ลายรังนก 3) ลายขอ และ 4) ลายดอกไม้ สีที่ใช้มี 4 สี ได้แก่ 1) สีนํ้าตาล 2) สีเหลืองทองสุข 3) สีเหลืองอ่อน และ 4) สีครีม ชนิดของผ้า คือ ผ้าไหม อุปกรณ์ที่ใช้ 1) โกงคันหมี่ 2) โกงมัดหมี่ 3) หลักเปียร์/หลักเผีย 4) พิมพ์/พื้นหวี โดยใช้ขนาดเบอร์ 15 ทอผ้าคลุมไหล่, สไบ, ผ้าคาดเอว ขนาดเบอร์ 40 ทอผ้าถุง มัดหมี่ลายนกนางแอ่น จัตุรงค์ชุมพร และ ขนาดเบอร์ 37 ทอผ้าพื้น ขายผ้ามัดหมี่ลายขอ 5) อัก 6) โบก 7) โน หรือโนน้อย 8) กง 9) กี่ หรือหูกทอผ้า 10) หลอดเส้นยืน 11) กระสวย 12) หม้อ สำหรับย้อมสี 13) เชือกฟางสำหรับมัดหมี่ขึ้นลายผ้า และ 14) สีย้อมไหม และการเตรียมเส้นไหมใช้เส้นไหมดิบ จำนวน 2 กก. ผ่านการลอก กาว ตีเกลียว จะได้เส้นไหม จำนวน 1.4 กก. ทั้งนี้สามารถปรับเป็นเส้นไหมสำเร็จก็ได้เพื่อลดความยุ่งยากในการลอก กาว ตีเกลียว ใช้เส้นไหมน้อยในการทอผ้าขึ้นลาย “ลายนกนางแอ่นจัตุรงค์ชุมพร” สอดคล้องกับงานวิจัยของประทับใจ สุวรรณธาดา และ ศักดิ์ชาย สิกขา (2018) ได้ศึกษาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในเขตพื้นที่ภาคอีสานตอนบน พบว่าการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) กับชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สามารถนำมาสร้างสรรค์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน 2) ค้นหาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และ 3) ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชน/ผู้ประกอบการ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย และประเภทของใช้ของตกแต่ง ของที่ระลึก จำนวน 22 กิจการ จากเขตพื้นที่ภาคอีสานตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดเลย หนองคาย หนองบัวลำภู บึงกาฬ และอุดรธานีซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สามารถนำมาสร้างสรรค์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วย ทุนวัฒนธรรมบ้านเชียง (Ban Chiang Cultural Heritage) ทุนวัฒนธรรมศรีโคตรบูรณ์-ล้านช้าง (SriKotrabun-Lan Chang Cultural Heritage) และทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นหาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ในรูปแบบของลายประยุกต์เช่น ลายบ้านเชียงลายศรีโคตรบูรณ์-ล้านช้าง ลายผู้ไทย ลายไทดำ

3.2 ขั้นตอนการทอผ้าลายนกนางแอ่นจัตุรงค์ชุมพร คือ เตรียมเส้นไหมน้อย คันเครือ ใช้หลักเปียร์ หรือหลักเผีย ใช้เส้นยืนทำผ้าถุง 2 เมตร, ทำผ้าพื้น 2 เมตร (ใช้พิมพ์เบอร์ 37) (1,480 ฟันหวี)(เส้นไหม 2,960 เส้น) ทำผ้าสไบ หรือผ้าคาดเอว 2 เมตร (ใช้พิมพ์เบอร์ 15) (600 ฟันหวี)(เส้นไหม 1,200

เส้น) ตั้งลำหมีให้ได้ขนาดเดียวกับหน้าพิม หรือพินหวี เพื่อให้ผืนผ้าพอดีกับพินหวีและผ้าไม่เป็นถ่วงออกขณะทอ ผ้าถุงและผ้าพื้น หน้ากว้าง 102 ซม. ผ่าคลุมไหล่ หน้ากว้าง 68 – 70 ซม. คั่นหมี(ใหม่) ใช้โองคั่นหมี(ใหม่) สำหรับทำเส้นพุ่ง โดยตั้งลำหมี(ใหม่)ให้ได้ขนาดพอดีกับพิมที่จะใช้ทอผืนผ้าที่เราออกแบบไว้ คือ ผ้าถุง ตั้งลำหมี(ใหม่)ไว้ที่ 44 ลำ ใช้เทคนิคหมีร้าย หรือร้ายหมี ผ้าพื้น ตั้งลำหมี(ใหม่)ไว้ที่ 37 ลำ ใช้เทคนิคหมีร้าย หรือร้ายหมี ผ่าสไบ หรือผ่าคาดเอว ตั้งลำหมี(ใหม่)ไว้ที่ 44 ลำ ใช้เทคนิคหมีร้าย หรือร้ายหมี หน้าผ้ากว้าง 67-70 ซม. การมัดหมีโดยใช้เทคนิคหมีร้ายจะทำให้ลวดลายของผ้าเรียงตัวกันสวยงามตามแบบที่เราได้ออกแบบไว้ ไม่ทำให้ลวดลายหันหน้าเข้าหากัน หรือหันหน้าชนกันกระบวนการขึ้นลายเหมือนกันทั้งหมด หน้าผ้า หรือความกว้างขึ้นอยู่กับชนิดและความต้องการของผู้ใช้ มัดหมี(ใหม่)หลังจากคั่นหมี(ใหม่)เสร็จแล้ว นำเส้นไหมออกจากโองคั่นหมี(ใหม่) ไปใส่ในโองมัดหมี(ใหม่) จากนั้นทำการมัดหมี(ใหม่) ตามรูปแบบลวดลายที่เราออกแบบไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณย์ จันทรแก้ว (2562) ได้ศึกษาหัตถศิลป์เส้นด้ายโยอ้อยเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอ พบว่า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเส้นด้ายโยอ้อยสำหรับทอด้วยกี่พื้นเมือง 2) ผลิตผ้าทอโยอ้อยแบบหัตถกรรม และ 3) ผลิตผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอจากผ้าทอโยอ้อย ผลการวิจัยพบว่าเส้นใยรังไหม เส้นใยโยอ้อย และเส้นใยฝ้ายนำมาผสมรวมกันตามสัดส่วนจำนวน 6 ชุดทดลองได้แก่ชุดที่ 1 (โดยปริมาตรร้อยละ 20 : 60 : 20) ชุดที่ 2 (20 : 40 : 40) ชุดที่ 3 (20 : 20 : 60) ชุดที่ 4 (40 : 40 : 20) ชุดที่ 5 (40 : 20 : 40) และชุดที่ 6 (60 : 20 : 20) แล้วใช้กึ่งดัดฝ้ายดัดให้เป็นปุยก่อนปั่นด้ายพบว่า ทั้ง 6 ชุดทดลอง ให้เส้นด้ายโยอ้อยที่สามารถนำไปทอด้วยกี่พื้นเมืองได้ผ้าทอโยอ้อยมีคุณสมบัติตามมาตรฐานอุตสาหกรรมดังนี้ ความคงทนต่อแรงฉีกขาดสูงสุด 32.55 นิวตัน คือ ผืนที่ 1 (20 : 60 : 20) แรงดึงขาดของเส้นด้ายตามแนวด้ายพุ่ง 6.79 นิวตัน อัตราเร็วของระยะยืดเฉลี่ย 27.03 มิลลิเมตร คือ ผืนที่ 2 (20 : 40 : 40) และความหนามากที่สุด 1.533 มิลลิเมตร คือ ผืนที่ 3 (20 : 20 : 60) ความโค้งงอตามเส้นพุ่งค่าเฉลี่ยสูงสุด 5.00 เซนติเมตร คือ ผืนที่ 5 (40 : 20 : 40) และการดูดซึมความชื้นเฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 7.19 คือ ผืนที่ 6 เมื่อแปรรูปผ้าทอโยอ้อยเป็นโคมไฟพบว่า ขึ้นโครงได้คงรูปสวยงาม โคมไฟนำไปใช้งานได้จริง ปริมาณแสงไฟออกจากตัวโคมไฟอยู่ในระดับดีการกระจายแสงสม่ำเสมอ

3.3 การย้อมสี หลังจากทำการมัดหมี(ใหม่)ได้ลวดลายตามต้องการแล้วก็ทำการย้อมสี โดยสีแรกที่ย้อม คือ สีเหลืองทองสุก หลังจากนั้นทำการโอบสีลายขอด้วยสีเหลืองทองสุกแล้วนำไปย้อมครั้งที่สองด้วยสีน้ำตาล ใช้สีในการย้อมเส้นยืน 4 สี ได้แก่ สีน้ำตาล สีเหลืองทองสุก สีเหลืองอ่อน และสีคราม ใช้สียืนพื้นในการย้อมทางพุ่ง ได้แก่ สีน้ำตาล นอกเหนือจากสีที่มีด้อมลวดลายตามที่ต้องการแล้วหลังจากทำการย้อมสีเส้นไหมเสร็จแล้วนั้น นำไปผึ่งลมให้แห้ง และแก้หมี(ใหม่) บั่นหลอดเส้นพุ่ง นำเส้นไหมที่ผ่านการย้อมสี และมัดหมีที่เสร็จแล้วมาแกะเชือกฟางที่ใช้มัดหมีออกจากเส้นไหม แล้วทำการปั่นเข้าหลอดเพื่อใช้เป็นเส้นทางพุ่งการสับเส้นยืน นำเส้นยืนที่เตรียมไว้ไปผูก(ในที่นี้จะใช้คำว่าสับ)ต่อกับเขา(หัว)หูกที่ทำการเก็บเขาเตรียมไว้สำหรับสับเส้นไหม) การสับเส้นยืนจะต้องสับ(ผูก)เส้นไหมต่อกันตามจำนวน

ลำหมี(ใหม่)หรือความกว้างของหน้าพิมพ์/พื้นหมี การทอ หลังจากทำการสืบเส้นไหมเรียบร้อยแล้ว ทำการทอโดยตั้งหัวทอหรือตั้งลำให้ตรง ใช้เส้นพุ่งที่เข้าหลอดเตรียมไว้นำมาทอ การทอหมี(ใหม่)จะต้องขยับเส้นพุ่งและทอให้ตรงกับลวดลายที่เรามัดหมีออกแบบลวดลายไว้ เมื่อเราทอได้ขนาดความยาวตามต้องการ ให้ทำการตัดออกจากกี่ โดยให้ทอเผื่อไว้อย่างน้อย 10 ซม. เพื่อให้เหลือไว้สำหรับเก็บเขา(หัวทอ) และสำหรับทำการสืบเส้นไหมและทอในโอกาสต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phasang, P. et al. (2017) การศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอพื้นเมืองน่านกรณีศึกษา : กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ย ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน พบว่า การศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอพื้นเมืองน่านกรณีศึกษา : กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ย ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองน่านสู่ท้องตลาด และ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการยกระดับและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองน่าน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ย เป็นการวิจัยคุณภาพเชิงสำรวจเพื่อการศึกษาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองน่านผ่านกระบวนการวิจัยที่ออกแบบให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการวางแผนงานในการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์

3.4 ผลการสร้างสรรคและพัฒนาทอผ้าลายนกนางแอ่นจักรรงค์ชุมพร พบว่า ได้ลายผ้าไหมให้กับชุมชนบ้านปากกล้วย เพิ่ม 1 ลาย คือ ลายนกนางแอ่นจักรรงค์ชุมพร ส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มกลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านปากกล้วยได้ทอผ้าลายที่ผู้วิจัยได้ออกแบบ คือ “ลายนกนางแอ่นจักรรงค์ชุมพร” และเพิ่มเทคนิคการย้อมสีและลงกาผ้าไหมให้กับสมาชิกกลุ่มชุมชนบ้านปากกล้วย และผ้าไหมลายนกนางแอ่นจักรรงค์ชุมพร ได้เข้าสู่กระบวนการคัดเลือกลายผ้าประจำจังหวัดชุมพร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phasang, P. et al. (2017) การศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอพื้นเมืองน่านกรณีศึกษา : กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ย ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน พบว่า การศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอพื้นเมืองน่าน กรณีศึกษา : กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ย ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน พบว่า กลุ่มเป้าหมายของทีมีวิจัย เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดการพัฒนาศักยภาพสมาชิกในกลุ่มให้สามารถผลิตสินค้าแบบใหม่ๆ เช่น ปลอกหมอนอิง พวงกุญแจ เคสโทรศัพท์มือถือกระเป๋าสตางค์รูปแบบต่างๆ ฯลฯ จากเศษผ้าทอที่เหลือใช้ และลวดลายของผ้าทอพื้นเมืองน่านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งเป็นการขยายพื้นที่ทางการตลาดให้กับกลุ่มได้ตลอดจนสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับตนเองและครอบครัวโดยใช้ผ้าทอพื้นเมืองน่านได้นอกจากนี้กระบวนการและผลการดำเนินงาน ทำให้คนในพื้นที่มองเห็นคุณค่าของผ้าทอพื้นเมืองน่านมากขึ้น ว่าสามารถนำไปพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ต้องการของท้องตลาดได้ ในขณะเดียวกันทางวิทยาลัยชุมชน ในฐานะของผู้ทำการวิจัย สามารถสร้างแรงกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความต้องการพัฒนาต่อยอดเป็นหลักสูตรระยะสั้นด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองน่านในพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านปากกล้วย ตั้งอยู่ที่หมู่ 12 ตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เป็นชุมชนที่เป็นคนอีสานซึ่งย้ายมาจากจังหวัดนครราชสีมา ย้ายมาตั้งถิ่นฐาน เป็นชุมชนที่มีการทอผ้าไหม cjtสภาพปัจจุบันยังคงมีการทอผ้าไหมอย่างต่อเนื่อง ปัญหาของชุมชนคือ ขาดตลาดขายสินค้า ขาดความรู้ด้านเทคนิคการออกแบบลายผ้า ดังนั้นควรมีการส่งเสริมฯ พัฒนาผ้าพื้นเมืองและสามารถยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร ได้แก่ การจัดหาแหล่งเงินทุน และตลาดจำหน่ายสินค้า ในด้านการพัฒนาผ้าไหมให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืนในชุมชนได้

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนยังมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อทำเส้นไหมในการทอผ้าโดยใช้ภูมิปัญญาที่ตกทอดมาจากอีสานที่ติดตัวมา จนพัฒนาขึ้น และได้รับความรู้จากหน่วยงานราชการให้สามารถผลิตผ้าลายดอกกาแฟ ลายเมล็ดกาแฟ ลายสมอพร ลายดอกพุทธรักษา ลายกล้วยเล็บมือนาง และลายเกล็ดปลาหมอบชุมพร ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นควรส่งเสริมให้ความรู้การออกแบบลายผ้าให้กับเกษตรกรในชุมชนเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกษตรกรได้มีความคิดสร้างสรรค์การออกแบบลายได้ด้วยตนเอง

1.3 การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมืองบ้านปากกล้วยเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดชุมพร พบว่า การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ได้มีการออกแบบลายผ้าขึ้นมาใหม่ ชื่อลายนกนางแอ่น จิตรกรชุมพร โดยรูปแบบลาย มี 4 ลายในผ้าผืนเดียว ได้แก่ ลายนกนางแอ่น ลายรังนก ลายขอ และลายดอกไม้ สีที่ใช้มี 4 สี ได้แก่ สีน้ำตาล สีเหลืองทองสุก สีเหลืองอ่อน และสีครีม ควรมีการเข้าไปส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการย้อมสีเส้นไหม และการออกแบบ การมัดหมี่ การร่ายหมี่ เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนเกิดความเชี่ยวชาญ และสามารถพัฒนาสร้างสรรค์การทอผ้าไหมได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากระบวนการสร้างสรรค์การออกแบบลวดลายผ้าหรือความรู้เกี่ยวกับการผสมสีหรือการใช้สี ในการทอผ้าไหมพื้นเมือง เนื่องจากผู้ผลิตผ้าส่วนใหญ่เป็นชาวบ้าน ความรู้เรื่องการใช้สีเพื่อนำไปทอเป็นผืนผ้าอาจใช้สีที่ไม่ไปในเฉดสีเดียวกัน หรือใช้สีที่แตกต่างกันมาทอ ซึ่งบางครั้งไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ผ้าขาวม้าที่ทอได้มีรูปแบบหรือสีสันทึ่มไม่สวยงาม ไม่มีความทันสมัย

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาต่อยอดเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากกลุ่มกลุ่มหม่อนไหม วิสาหกิจชุมชน เช่น การส่งเสริมการตลาด การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ เช่นการทำ เนคไทจากผ้าไหม ที่ทอ การทอของข้าวสวย กระเป๋า เป็นต้น

2.3 ควรศึกษา การพัฒนาการทอผ้าไหมบ้านสู่การพัฒนาเชื่อมโยงการสร้างชุมชนบ้านปากกล้วย เป็นชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Reference

- Boonmee, B. (2016). *Diversity of life. Cultural diversity*. Bangkok: Sai Than.
- Boonpat, A. & Kaewnet, P. (2019). *Creation of Chiang Saen Woven Fabric Identity. Chiang Rai To increase the value of tourism products*. Chiang Rai : Bureau of Tourism Studies, Chiang Rai Rajabhat University.
- Chanhom, T. (2016). Product Development of Weaving Wisdom of the Thai Song Dam People in the Western Region of Thailand. *Journal of the Association of Researchers Humanities and Social Sciences*, Vol. 21 No. 1 January - April P. 181-192.
- Chantajorn, S. (2018). *Qualitative research on culture*. Kalasin : Prasan printing.
- Department of Sericulture. (2018). *Sericulture Research Report 2017*. Bangkok: Ministry of Agriculture and Cooperatives.
- Ketkhao, M. (2015). *A Study of Teen Jok Fabric Patterns in the Lower North of Thailand*. Bangkok : Srinakharinwirot University Prasarnmit
- Namprasertchai, S. (2015). *Knowledge Management*. Bangkok: SE-EDUCATION.
- Phasang, P. et al. (2017). *A study of adding value to local weaving fabrics. Nan Case Study : Ban Hia Community Enterprise Group, Laterite Subdistrict, Pua District, Nan Province*. Nan : Community College Institute, Office of the Higher Education Commission.

